

Nr 196.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt; given Stockholms slott den 30 april 1915.

Under återopande av härvid fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att antaga bilagda förslag till förordning om krigskonjunkturskatt.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

Förslag

till

förordning om krigskonjunkturskatt.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Under ett vart av åren 1915 och 1916 skall enligt bestämmelserna i denna förordning till staten erläggas en särskild skatt, avsedd att utgå för den ökade inkomst, som tillförts skattskyldig på grund av det genom närvarande krigstillstånd framkallade läget. Denna skatt benämnes krigskonjunkturskatt.

2 §.

Skyldig att erlägga krigskonjunkturskatt är, under de i denna förordning angivna villkor, den som för året taxerats till inkomst- och förmögenhetsskatt, dock endast i fråga om sådan inkomst av arbete, som avses i 7 § 3:o b), c) och d) förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

3 §.

För inkomst, som i 2 § sägs, utgår krigskonjunkturskatt under villkor:

a) att samma inkomst enligt årets taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt överstiger medeltalet av motsvarande inkomster, sådana de blivit beräknade vid taxeringarna till inkomst- och förmögenhetsskatt åren 1913 och 1914;

b) att den skattskyldige under året för inkomst- och förmögenhetsskatt taxerats till belopp, som, efter avdrag av däri ingående förmögenhetsdel, uppgår till minst 15,000 kronor; samt

c) att därjämte, vad angår inländskt aktiebolag och solidariskt bankbolag, bolagets för inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomst

dels överstiger 5 procent av bolagets kapital, sådant det vid taxeringen under året beräknats, och dels, beräknad i procent av bolagets kapital (inkomstprocenten), överstiger inkomstprocentens medeltal enligt de vid taxeringarna åren 1913 och 1914 gjorda uträkningar av procentens storlek.

4 §.

För taxering till krigskonjunkturskatt beräknas inkomst av varje inkomstkälla för sig och till det belopp, varmed den vid stadgad deklaration om inkomst och förmögenhet bör angivas under litt. C II, C III och D i deklarationsformuläret.

Vid taxeringen får hänsyn tagas till särskilda, under nyssberörda litt. icke gjorda avdrag för värdeminskning, såvitt de beröra hit-hörande inkomst, men däremot icke till de i deklarationsformuläret om-förmälda allmänna avdragen i vidare mån än att från inkomst, som uppstått på grund av det genom krigstillståndet framkallade läget, avdrag får ske för förlust, som uppkommit å annat företag för utnyttjande av samma läge.

Därest icke kan utrönas, med vilket belopp inkomst, som här avses, ingår i det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet, skall nämnda inkomst upptagas till det belopp, som den med ledning av den skattskyldiges deklaration och andra handlingar kan beräknas hava utgjort.

5 §.

I denna förordning kallas det belopp, varmed inkomst, för vilken krigskonjunkturskatt skall utgöras, överstiger medeltalet av motsvarande, åren 1913 och 1914 taxerade inkomster, *merinkomst* och nämnda medeltal *inkomstens medeltal*.

6 §.

Om summan av skattskyldigs merinkomster av samtliga inkomst-källor icke uppgår till 1,000 kronor, äger skattskyldighet icke rum.

Uppgår nämnda summa icke till fulla hundratal kronor, avrundas densamma vid taxeringen till närmast lägre fulla hundratal kronor.

7 §.

Krigskonjunkturskatt utgår med tolv procent av merinkomstens taxerade belopp.

8 §.

Om på grund av efterbeskattning för något av åren 1913 och 1914 skattskyldig påförts särskild inkomst- och förmögenhetsskatt, skall vid beräkning av inkomstens medeltal så anses, som hade det efterbeskattade beloppet blivit i vanlig ordning till beskattning upptaget.

9 §.

Är fråga om äkta makar, som var för sig taxerats till inkomst- och förmögenhetsskatt, skall till grund för inkomstberäkning i varje fall läggas makarnas sammanräknade inkomst. Skola båda makarna erlagga krigskonjunkturskatt, skall följaktligen skatten beräknas å makarnas sammanlagda merinkomst, men till utgörande fördelas mellan makarna i förhållande till varderas särskilda merinkomst.

10 §.

Har skattskyldig endast under ettdera av åren 1913 och 1914 varit till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerad för inkomst, varom i 2 § sägs, uträknas merinkomsten genom jämförelse med den under det året taxerade inkomsten av nämnda slag. Har han icke under någotdera året varit taxerad för dylik inkomst, anses den under löpande året taxerade inkomsten av ifrågavarande slag i sin helhet såsom merinkomst.

Har inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag endast under ettdera av åren 1913 och 1914 varit taxerat till inkomstskatt, anses inkomstprocenten för det året såsom inkomstprocentens medeltal.

11 §.

Krigskonjunkturskatten uppbäres, där ej Konungen för särskild ort annorledes förordnar, i sammanhang med övriga för året debiterade kronoutskylder. Dock skall särskild debetsedel utfärdas och i rekommenderat brev till skattskyldig kostnadsfritt avsändas i god tid före uppboordsstämman.

12 §.

Skattskyldig taxeras till krigskonjunkturskatt å den ort, där han under året taxerats till inkomst- och förmögenhetsskatt.

13 §.

Bestämmelserna i 24 § förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt skola äga tillämpning även i fråga om krigskonjunkturskatt.

14 §.

Taxering till krigskonjunkturskatt verkställes av en särskild nämnd, kallad krigskonjunkturskattenämnd.

Sådan nämnd utses för varje län och för Stockholms stad av Konungens befallningshavande och skall bestå av minst 4 högst 8 ledamöter. Konungens befallningshavande utser jämväl suppleanter till antal, motsvarande minst hälften av antalet ordinarie ledamöter. Såväl ordinarie ledamöter som suppleanter utses för län bland ledamöterna eller suppleanterna i länets prövningsnämnd och för Stockholms stad bland ledamöterna eller suppleanterna i stadens prövningsnämnd.

Krigskonjunkturskattenämnden sammanträder för län i residensstaden och för Stockholms stad i Stockholm å tid, som utsättes av Konungens befallningshavande och bestämmes så, att nämndens arbeten må vara avslutade i länen före den 15 oktober och i Stockholm före den 15 november. Om tid och ställe för nämndens sammanträde utfärdar Konungens befallningshavande allmän kungörelse samt underrättar i god tid dem, som blivit utsedda till ledamöter i nämnden.

Möter för ledamot i nämnden hinder att tillstädeskomma, bör anmälan därom ofördröjligen ingivas till Konungens befallningshavande, som därefter inkallar vederbörande suppleant.

Den, som blivit utsedd till ledamot i nämnden eller inkallad i stället för ordinarie ledamot, men utan vederbörligen anmält förfall icke infinner sig vid nämndens sammankomst, skall böta tjugufem kronor.

15 §.

Konungens befallningshavande åligger, att till ledning för krigskonjunkturskattenämndens arbete upprätta en särskild längd med förslag till de i länet ifrågakommande taxeringar för krigskonjunkturskatt.

I denna längd, som kallas krigskonjunkturskattelängd och för vilken formulär fastställles av Konungen, upptagas den skattskyldiges namn, hans under åren 1913 och 1914 taxerade inkomst av sådant slag, som i 2 § här ovan avses, inkomstens medeltal, den för året till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten i sin helhet och till den del, som är underkastad krigskonjunkturskatt, merinkomstens taxerade belopp

samt skattebeloppet, ävensom, för inländskt aktiebolag och solidariskt bankbolag, bolagets kapital, inkomstprocent och inkomstprocentens medeltal, skolande i längden tillika anmärkas kända särskilda förhållanden, som kunna inverka på taxeringen.

16 §.

Så snart krigskonjunkturskattelängden i enlighet med 15 § upprättats, skall genom Konungens befallningshavandes försorg till en var i densamma upptagen skattskyldig meddelas underrättelse om den föreslagna taxeringen genom utdrag av längden, i vad honom angår, och skall därvid underrättelse tillika lämnas om tiden för krigskonjunkturskattenämndens sammanträde samt om vad skattskyldig, enligt vad härneda sägs, har att iakttaga för vinnande av ändring i taxeringsförslaget.

Förmenar skattskyldig, att den för honom uträknade merinkomsten i sin helhet eller till någon del icke har sin grund i det genom krigstillståndet framkallade läget, äger han att senast inom 14 dagar före krigskonjunkturskattenämndens sammanträde till Konungens befallningshavande inkomma med till nämnden ställda erinringar mot taxeringsförslaget, såvitt honom rör.

Underrättelse, varom nu är sagt, skall genom Konungens befallningshavandes försorg i rekommenderat brev med allmänna posten kostnadsfritt tillsändas den skattskyldige under hans i senast avlämnade deklARATION uppgivna adress, där ej annan adress senare blivit av honom uppgiven, och skall sådant brev vara till posten avlämnat sist en månad före nämndens sammanträde.

17 §.

Vid krigskonjunkturskattenämndens sammanträde skola av Konungens befallningshavande tillhandahållas ej mindre den upprättade krigskonjunkturskattelängden och de framställningar, som med anledning av denna inkommit från skattskyldiga, tillika med kronoombudets över framställningarna avgivna skriftliga yttranden, än även de deklARATIONER, taxeringslängder, angivande jämväl av prövningsnämnden beslutade ändringar, samt övriga handlingar, som för taxeringens verkställande må erfordras.

Framgår av föreliggande handlingar eller är eljest för nämnden känt, att i längden för viss skattskyldig upptagen merinkomst i sin helhet eller till någon del uppstått på grund av omständigheter, vilka icke stå i samband med det av krigstillståndet framkallade läget, äger, i den mån sådant finnes ådagalagt, taxering icke rum.

18 §.

Har skattskyldig under år 1913 eller år 1914 varit till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerad å ort inom annat län än det, inom vilket han skall taxeras till krigskonjunkturskatt, eller har skattskyldig år 1915 taxerats till krigskonjunkturskatt i annat län än det, inom vilket han skall för sådan skatt taxeras år 1916, åligger det Konungens vederbörande befallningshavande att, då framställning därom göres, till Konungens befallningshavande i det län, där taxering skall ske, översända för taxeringen erforderliga deklarationer, utdrag av taxeringslängderna och krigskonjunkturskattelängden samt övriga handlingar angående den skattskyldiges taxering.

19 §.

Vid krigskonjunkturskattenämndens sammanträde föres protokoll angående de ärenden, där sådant erfordras, börande protokollet justeras inför nämnden och justeringen bestyrkas genom å protokollet tecknat intyg av två ledamöter.

Frångår nämnden taxering, som av Konungens befallningshavande i krigskonjunkturskattelängden föreslagits, göres anteckning därom i för ändamålet avsedda kolumner i längden.

Sedan taxeringen avslutats, underskrives längden av nämndens ordförande och minst två ledamöter.

Anteckningarna i längden verkställas och protokollet föres av den eller de personer, som Konungens befallningshavande därtill förordnat.

20 §.

Skattskyldig eller den, som i hans ställe är enligt 9 § förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering uppgiftspliktig, åligger att på anmaning av Konungens befallningshavande och inom i anmaningen förelagd tid meddela upplysningar till ledning för taxeringen till krigskonjunkturskatt, såvitt den skattskyldige rör, envar i övrigt obetaget att meddela upplysningar, som kunna tjäna till ledning vid hans taxering; och skall i fråga om sådan anmaning, vad i 15 § 1 mom. förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering stadgas om anmaning, som utfärdas av kronans ombud hos prövningsnämnd, äga motsvarande tillämpning.

Hörsammas icke anmaning, förloras rätten att överklaga taxeringen, och vare därjämte den uppgiftsskyldige förfallen till böter svarande mot en tiondedel av den krigskonjunkturskatt, som påföres den skattskyldige. Visas giltig ursäkt för underlåtenhet härutinnan, äge nämnda påföljder icke rum.

Har någon i meddelad upplysning mot bättre vetande uteslutit eller till för lågt belopp upptagit inkomst, vare påföljd som i 20 § nyssberörda förordning sägs.

21 §.

Till ersättande av kostnaderna för det förberedande arbete för taxering till krigskonjunkturskatt, som skall genom Konungens befallningshavandes försorg utföras, samt övriga av taxeringsarbetet föranledda kostnader har krigskonjunkturskattenämnden att efter förslag av Konungens befallningshavande anvisa erforderliga medel.

Å nämndens sammanträdesort icke bosatta ledamöter äga åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning såsom för ledamot i prövningsnämnd är stadgat.

Här omförmälda ersättningar avföras å anslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet.

22 §.

Inom en vecka efter krigskonjunkturskattenämndens sista sammanträde skola, utom vad Stockholms stad angår, utdrag av krigskonjunkturskattelängden översändas till vederbörande häradsskrivare och magistrat. Efter slutad debitering av skatten åligger det häradsskrivaren och magistraten att till Konungens befallningshavande återställa utdragen.

Krigskonjunkturskattelängden skall biläggas kronoräkenskaperna för året.

23 §.

Över krigskonjunkturskattenämnds beslut må besvär anföras av kronans ombud, så ock av vederbörande skattskyldig, därest han ej, enligt bestämmelserna i 20 §, förlorat rätten därtill.

Besvären skola, ställda till kammarrätten, ingivas till Konungens befallningshavande i det län, där taxeringen skett, före klockan tolv på

sista helgfria dagen i mars månad året efter det, då taxeringen ägt rum, vid påföljd att besvären eljest icke varda upptagna till prövning.

Sedan vid inkomna besvär blivit fogade såväl utdrag av krigskonjunkturskattelängden och av taxeringslängderna, såvitt den överklagade taxeringen angår, samt förklaring över besvären inforrats från vederbörande, insänder Konungens befallningshavande skyndsamt till kammarrätten samtliga handlingarna med de upplysningar och erinringar, som besvären anses påkalla.

Så snart ovan stadgade besvärstid gått till ända, översänder Konungens befallningshavande till kammarrätten förteckning å anförda besvär.

24 §.

Därest efter anförda besvär över prövningsnämnds eller kammarrättens beslut taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1915 eller år 1916 ändras eller sådan taxering bliver någon åsatt, skall samtidigt vidtagas den ändring i taxeringen till krigskonjunkturskatt eller verkställas den taxering till sådan skatt, som därav må föranledas.

Det åligger Konungens befallningshavande att vid insändande till kammarrätten av besvär rörande taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1915 och år 1916 i erforderliga fall foga utdrag av krigskonjunkturskattelängden.

25 §.

Om någon på grund av efterbeskattning påföres särskild inkomst- och förmögenhetsskatt för något av åren 1915 och 1916, skall, därest efterbeskattningen därtill föranleder, krigskonjunkturskatt särskilt påföras honom till behörigt belopp. Har den skattskyldige avlidit, gäller i fråga om krigskonjunkturskatt, som särskilt påföres, vad i 22 § förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt för sådant fall stadgas beträffande sistnämnda skatt.

Efterbeskattning till krigskonjunkturskatt sker i sammanhang med efterbeskattningen till inkomst- och förmögenhetsskatt och gäller i fråga om klagan däröver vad som stadgas rörande överklagande av taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Om efterbeskattning till krigskonjunkturskatt göres anteckning i särskild krigskonjunkturskattelängd, som bilägges inkomstlängden.

26 §.

Bestämmelserna i 23 § 1 och 3 mom., 43, 44, 48, 51, 52, 53, 56, 57, 58 §§, 59 § 2 mom. samt 60 och 61 §§ förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering skola i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om taxering till krigskonjunkturskatt.

27 §.

Därest kammarrätten vid prövning av anmärkning, som framställts av dess revisionsavdelning, finner att krigskonjunkturskatt till följd av skrivfel, felaktig uträkning eller förbiseende icke påförts eller påförts till lägre belopp än som vederbort, äger kammarrätten, efter vederbörandes hörande, vidtagna erforderlig rättelse i skattepåföringen; skolande till ledning vid här omförmälda granskning samtliga till grund för taxering enligt denna förordning liggande deklaraionshandlingar i förseglade konvolut åtfölja kronoräkenskaperna vid deras insändande till kammarrätten.

28 §.

Sammandrag av krigskonjunkturskattelängderna, angivande för varje fögderi och stad påförd krigskonjunkturskatt, skall i enlighet med formulär, som fastställes av statskontoret, genom Konungens befallningshavandes försorg upprättas och till statskontoret insändas senast den 31 december.

Så snart de till statskontoret inkomna sammandragen hunnit därstädes granskas, skall ett generalsammandrag för hela riket inom statskontoret upprättas samt genom detta verks försorg utgivas från trycket och utdelas med allmänna tidningarna.

29 §.

Krigskonjunkturskatten redovisas såsom inkomst i kronoräkenskaperna för år 1916. Skattebelopp, som debiteras under år 1915, uppdragas i räkenskaperna för nämnda år såsom förskottsvis uppdebiterade enligt de närmare bestämmelser, statskontoret äger utfärda.

Denna förordning träder i kraft från och med dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 april
1915.*

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **WALLENBERG**,
Statsråden: **HASSELROT**,
friherre **BECK-FRIIS**,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Efter gemensam beredning med cheferna för lantförsvars-, sjöförsvars- och civildepartementen anförde härefter föredragande departementschefen, statsrådet Vennersten, följande:

Vid underdånig föredragning den 14 sistlidna januari av de till statsregleringen för år 1916 hörande frågor hemställde jag, bland annat, att det belopp, vartill telegrafverkets inkomster för år 1916 borde beräknas, måtte upptagas till 22,050,000 kronor. Till denna siffra hade jag kommit på följande sätt. Ifrågavarande inkomster hade av telegrafstyrelsen i skrivelse den 23 september 1914 och jämväl av statskontoret beräknats till 20,000,000 kronor. Emellertid hade chefen för civildepartementet meddelat mig, att han anmodat telegrafstyrelsen att taga i övervägande möjligheten att åvägabringa någon höjning av de nu gällande abonnemangs- och samtalsavgifterna inom rikstelefonnätet samt att telegrafstyrelsen med anledning därav inkommit med nytt förslag till

*Uppskov med
särskilda åtgärder för
uttagande av
ökade inkomster från
telefonverksamheten.*

beräkning av inkomsterna från telefonrörelsen, enligt vilket dessa skulle kunna ökas med 2,050,000 kronor till 19,350,000 kronor. Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet sålunda meddelat fann jag ifrågasatt varande inkomstbelopp kunna upptagas till 22,050,000 kronor.

En självklar förutsättning för den ifrågasatta höjningen av rikstelefonavgifterna ansåg jag dock vara, att även från de enskilda telefonföretagen lämnades ett fullt motsvarande bidrag till statskassan, men syntes på grund av särskilda förhållanden detta bidrag icke kunna uttagas på annan väg än genom en skatt, vilken lämpligast borde utgå såsom en stämpelskatt. De närmare bestämmelserna för en sådan skatt var jag då icke beredd att definitivt framlägga, men som vidtagna undersökningar givit vid handen, att skatten kunde beräknas inbringa omkring 1,100,000 kronor, hemställde jag vidare, att även sistnämnda belopp inräknades på inkomstsidan i 1916 års budget genom att den av statskontoret föreslagna beräkningen av stämpelmedlen höjdes från 19,000,000 kronor till 20,100,000 kronor.

Enligt vad chefen för civildepartementet nu meddelat mig, har emellertid förslaget till omreglering av rikstelefonavgifterna i flera hänseenden ansetts böra underkastas ytterligare granskning och bearbetning, vilka arbeten icke inom den närmaste framtiden hinna avslutas. Under sådana förhållanden kan icke heller den till 2,050,000 kronor beräknade ökningen av telegrafverkets inkomster påräknas såsom en tillgång i 1916 års riksstat.

Enligt vad jag från telegrafstyrelsen under hand inhämtat lära dock, oberoende av den på grund av telefonavgifternas höjning beräknade ökningen av telegrafverkets inkomster, desamma kunna beräknas 500,000 kronor högre än vad statskontoret föreslagit och således upptagas med ett belopp av 20,500,000 kronor, i följd varav och då driftkostnaderna av riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag faststälts till 13,830,000 kronor, överskottet torde få beräknas till 6,670,000 kronor.

Då en höjning av rikstelefonavgifterna sålunda ansetts icke för närvarande böra ifrågakomma, kan uppenbarligen icke heller det i samband därmed under form av stämpelskatt ifrågasatta bidraget från de enskilda telefonföretagen upptagas såsom tillgång i 1916 års riksstat utan torde beräkningen av stämpelmedlen böra nedsättas till 19,000,000 kronor.

Av det anförda torde framgå, att i förhållande till vad som beräknats vid framläggandet av riksstaten dennas inkomstsida i närvarande stund utvisar en minskning, uppgående till 2,650,000 kronor.

Vid förut omnämnda tillfälle uttalade jag den mening, att under nuvarande tider man borde i det längsta undvika skatter, som kunde befaras ytterligare trycka den enskilde, betunga näringarna eller hämma kapitalbildningen; och erinrade jag i detta sammanhang, att de närmaste åren vore belastade med en alldeles särskild extra ordinär börda, nämligen värnskatten.

Vad jag sålunda vid nyssnämnda tillfälle uttalade synes mig fortfarande äga giltighet i fråga om en allmän skatteförhöjning. Det lär nämligen icke kunna bestridas, att en ytterligare belastning av förmögenheten och de normala inkomsterna skulle kunna framkalla rubbningar i det allmänna ekonomiska livet, som kunde medföra fara för näringarnas utveckling. Ty givet är, att den pågående världskrisen för ett stort antal skattskyldiga inom landet medfört väsentliga ekonomiska svårigheter dels genom minskade inkomster dels och framför allt genom i allmänhet avsevärt stegrade omkostnader för produktionen och växande levnadskostnader för den enskilde.

Å andra sidan torde det vara känt, hurusom kriget och det därav framkallade läget skapat konjunkurer, vilka berett många av dem, som varit i tillfälle att därav begagna sig, högst avsevärda extraordinära inkomster. Det måste under sådana förhållanden anses så mycket mera befogat, att staten genom en särskild skatt å dylika extraordinära inkomster hämtar bidrag till täckande av sina utgifter, som åtskilliga statsinkomster gått ned till följd av samma omvälvningar, vilka möjliggjort konjunkturvinster. Min uppfattning om lämpligheten av en dylik skatt har ytterligare stärkts av erfarenheten från de senaste månaderna. Det har nämligen blivit alltmer känt, hurusom genom de av kriget framkallade, säregna förhållandena vinstgivande affärer av tillfällig art kunnat inledas och fullföljas i betydande omfattning. Detta bekräftas ock av upplysningar, som lämnats rörande dylik verksamhet på vissa områden, och genom vilka jag blivit i tillfälle att bilda mig en, låt vara ofullständig uppfattning om vad i detta avseende förekommit. Då jag med hänsyn till statens skattebehov och rättvisan i att särskilt beskatta vissa genom de uppkomna konjunkturen möjliggjorda extraordinära vinster, beslutat mig för att framlägga ett förslag till sådan beskattning, anmodade jag en särskild person, landskamreraren O. Landén, att utarbета förslag till de närmare bestämmelser, som för beskattningens genomförande krävdes. Det av denne utarbetade förslaget till förordning om krigskonjunkturskatt blev underkastat granskning av kammarrätten och, i ett särskilt avseende, av statskontoret. Sedan dessa ämbetsverk nu avgivit anbefallda utlåtanden i frågan, statskontoret den 13

och kammarrätten den 28 innevarande månad, får jag underställa ärendet Eders Kungl. Maj:ts prövning.

Till en början får jag då meddela, att fråga om en extraordinär beskattning av krigskonjunkturvinster även i utlandet bragts på tal. I vårt grannland Danmark har saken upptagits av regeringen, som till den danska riksdagen avlämnat förslag till lag om en extraordinär inkomstskatt till staten år 1915, avsedd att träffa den ökade inkomst, som antingen på grund av i allmänhet gynnsamma omständigheter eller ock till följd av de genom världskriget skapade konjunkturerna förvärvats av åtskilliga personer. Enligt nämnda förslag skall skatten träffa allt slags merinkomst utan närmare undersökning om dess ursprung.

För min del har jag ansett det oriktigt att låta den särskilda skatten träffa inkomstökning, som ej står i något samband med det genom världskriget skapade läget. I princip har jag ställt mig på den ståndpunkt, att endast merinkomst, som kan tillskrivas krigskonjunkturerna, bör bli föremål för den extra beskattningen. Med hänsyn härtill och för att underlätta själva taxeringsarbetet har jag kunnat se bort från sådan inkomst, som enligt inkomstskatteförordningen hänföres till inkomst av fast egendom, inkomst av kapital och sådan inkomst av arbete, som upptages såsom inkomst av arbetsanställning, tjänst eller pension. De inkomstgrupper, som böra bli föremål för nu ifrågavarande beskattning, äro sådana, beträffande vilka man kan förutsetta, att de särskilda konjunkturerna väsentligen kunnat göra sig gällande till åstadkommande av höjda vinster. Gruppen omfattar nämligen inkomsterna av yrkesmässig verksamhet, vinsterna av tillfällig natur och all annan skattepliktig intäkt, som ej hänföres till någon av de från beskattningen undantagna inkomstgrupperna, vare sig den inkomstgivande verksamheten bedrivits såsom företagarens självständiga verksamhet eller i bolag. Genom att sålunda anordna skatten, torde man säkrast nå det för skatten satta syftet, att träffa vinster, som uppstått på grund av det abnorma läget på affärslivets område över huvud taget.

Då enligt min mening krigskonjunkturskatten bör drabba vinsten ur vissa inkomstkällor och icke hänföra sig till resultatet av den skattskyldiges verksamhet i dess hela omfattning, erhåller skatten härigenom karaktären av en avkastningsskatt. Den inkomst, som göres till föremål för skatten, bör sålunda ses fristående för sig och utan egentligt sammanhang med utfallet av den skattskyldiges övriga verksamhet och avkastningen av hans övriga inkomstkällor. Endast förlust, som kan hava uppstått på någon del av den skattskyldiges av krigskonjunkturer föranledda rörelse, bör få avdragas på den taxerade vinsten. Däremot

synes icke något särskiljande av spekulationsaffärer böra ske, av den anledning att de avse olika varor eller transaktioner utan vinster eller förluster beräknas för den extraordinära verksamheten i dess helhet. Jag har således icke kunnat biträda det av kammarrätten framlagda förslaget därom, att vid taxering till krigskonjunkturskatt hänsyn skall tagas till varje förlust, som står i samband med det av krigstillståndet framkallade läget; ty, jag upprepar det, en fristående beskattning av vinsten från vissa inkomstkällor, utesluter enligt sitt väsen en vidräkning med resultatet av andra inkomstkällor, och krigskonjunkturskattens väsen och ändamål skulle förryckas, om en sådan vidräkning finge äga rum.

Emellertid är det omöjligt att helt bortse från den skattskyldiges ekonomiska ställning över huvud taget. En sådan avsevärd extra beskattning som den ifrågasatta måste förutsätta ett visst minimum av ekonomisk bärkraft, för att kunna utan alltför kännbar uppoffring bäras av den skattskyldige. Jag har med hänsyn härtill ansett det nödvändigt, att en viss minimiinkomst föreskrives såsom gräns för skattskyldighetens inträde, och har trots mig finna ett lämpligt minimibelopp vid en taxerad totalinkomst av 15,000 kronor. I fråga om aktiebolag och solidariska bankbolag torde därutöver böra stadgas förekomsten av en viss inkomstprocent, föreslagen till lägst 5 procent. Genom en begränsning av skattskyldigheten på detta sätt kommer antalet skattskyldiga, vilkas inkomster behöver undersökas för utrönande av förekomsten av extraordinära inkomster, att högst avsevärt reduceras utan att utbytet av skatten i väsentlig mån därav påverkas.

De konjunkturvinster, om vilka här är fråga, hava antingen uppkommit under de första månaderna av krigets skede d. v. s. under hösten 1914 eller också intjänas de under innevarande år. I förra fallet synas de i likhet med övriga under år 1914 uppburna inkomster böra taxeras redan i år, varemot de under innevarande år förvärvade inkomsterna självfallet kunna taxeras först nästkommande år. Då det uppenbarligen måste vara ganska svårt att i varje konkret fall konstatera, i vad mån skattskyldigs ifrågavarande inkomst utgör här avsedd konjunkturvinst, har man ansett sig böra till grund för beräkningarna lägga de vid årets taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt beräknade beloppen. För att utröna befintligheten av ökad inkomst av hithörande slag över huvud taget har det syntts erforderligt att jämföra sistnämnda belopp med motsvarande inkomstbelopp under något eller några år, som icke haft kännning av krigsläget. Jag har i sådant avseende tänkt mig en jämförelse med de under åren 1913 och 1914 taxerade inkomsterna. Visar det sig därvid, att förstberörda inkomst överstiger

medeltalet av de båda sistnämnda årens taxerade inkomstsiffror, kan man i första hand presumera, att överskottet (merinkomsten) motsvarar sådan vinst, som man avser att träffa med ifrågavarande beskattning.

Emellertid kan man icke stanna härvid. En sådan vid matematisk uträkning konstaterad merinkomst kan uppenbarligen hava sin orsak i något förhållande, som icke alls hänger samman med världskriget och det av detta framkallade läget. Det är fördenskull nödvändigt att underkasta den rent matematiska beräkningen av merinkomsten en saklig granskning för att kunna renodla densamma till sådan merinkomst, som enligt författningsförslagets principer är underkastad krigskonjunkturskatt. Häri ligger en stor svårighet, vilken för en tillfredsställande lösning kräver en ansvarsmedveten medverkan av den skattskyldige själv. Det är omöjligt för vederbörande myndigheter att utan sådan medverkan i varje fall avgöra, huruvida och till vilken del konstaterad merinkomst är av beskaffenhet, som för taxering till krigskonjunkturskatt förutsättes. Den skattskyldiges medverkan måste fördenskull påkallas, och jag har funnit det av kammarrätten föreslagna sättet att åstadkomma sådan medverkan, varom närmare förmäles i det utdrag av utlåtandet, som jag strax ämnar föredraga, vara ändamålsenligt. Lika med kammarrätten anser jag även, att skattenämnden skall hava full frihet att oberoende av, huruvida framställning från den skattskyldige inkommit eller icke, verkställa taxeringen i enlighet med för nämnden kända förhållanden. En dylik befogenhet följer dock, enligt min mening, av sig själv, därest icke annorlunda stadgas. Med anledning därav har jag ansett obehövt att i författningen lämnas särskild föreskrift härom.

Om jag sålunda finner det vara önskvärt, att de skattskyldiges medverkan för taxeringen i största omfattning lämnas och, i den mån lagstiftningen det förmår, uppmuntras, har jag å andra sidan intet att erinra mot vad kammarrätten föreslagit därom, att en skattskyldig skall hava obegränsad rätt att klaga över skattenämndens beslut, såvitt honom rör, även om han icke gjort någon erinran mot det taxeringsförslag, som genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg delgivits honom.

I fråga om den merinkomst, som avses skola tagas till beskattning, har kammarrätten såsom minimigräns för, under i övrigt givna förutsättningar, beskattningsbar merinkomst föreslagit ett belopp av 1,000 kronor och anför kammarrätten härom vidare:

»Om ifrågavarande skatt närmast avses skola träffa affärsvinster, som under närvarande säregna konjukturer kommit att överstiga den normala handelsvinsten

synes det vara lämpligt att med en dylik mycket måttlig gräns redan från början avskilja sådana fall, i vilka just merinkomstens ringa belopp i regel torde utmärka, att fallet icke tillhör nyssberörda slag. Då därtill kommer, att en dylik begränsning icke lär kunna nämnvärt minska den väntade skatteintäkten, men däremot komme att bereda avsevärd lättnad i taxeringsarbetet och förhindra uppkomsten av en hel del besvärsmål av bagatellnatur, synas goda skäl tala för den föreslagna begränsningen.»

Vad kammarrätten i nu omförmälda avseende föreslagit har jag på de av ämbetsverket anförda skäl ansett mig böra biträda.

Beträffande härefter själva skattesatsen kunna givetvis olika procenttal ifrågasättas. Med hänsyn till skattens natur och dess ändamål synes det vara nödigt att fastställa en jämförelsevis hög procent och har jag därvid stannat vid att föreslå, såsom en enligt min mening efter omständigheterna lämplig procentsats, 12 procent av merinkomstens taxerade belopp.

Vidkommande härefter själva taxeringsförfarandet lär det, åtminstone vad angår innevarande år, icke låta sig göra att för ändamålet anlita taxeringsnämnderna, vilka vid tiden för nu ifrågavarande taxering redan torde avslutat sina arbeten. Däremot möter i och för sig intet hinder att för ändamålet anlita prövningsnämnderna. Emellertid har kammarrätten ansett det icke vara lämpligt, att taxeringsarbetet lägges på dem, åtminstone icke på nämnden i dess helhet, utan syntes det enligt kammarrättens mening för ändamålet vara mest praktiskt att taxeringsbestyret uppdrages åt en särskild nämnd, efter mönstret av värnskattenämnden organiserad som en delegation av prövningsnämnden.

I avseende å taxeringsförfarandet och vad därmed står i samband anför kammarrätten i sitt förenämnda underdåniga utlåtande följande:

»Uppenbarligen skulle det i praktiken möta oöverstigliga svårigheter att, även under den skattskyldiges medverkan, reda ut det verkliga beloppet av skattskyldigs extraordinära inkomst genom de av krigstillståndet uppkomna konjunkturer. Insikten härom har tydligen föranlett upptagande i remitterade förslaget av ett mera schematiskt tillvägagångssätt härutinnan och uppställandet av en presumtion för att det sålunda vunna resultatet täcker den verkliga skattskyldigheten. Denna presumtion synes, enligt förslaget, kunna rubbas allenast genom tillfyllstgörande motbevisning från den skattskyldiges sida. I frånvaro av initiativ från denne skulle beskattningsmyndigheten vara betagen möjlighet att, även i fullt klara fall, frångå de schematiska reglerna. Med bestämmelserna i 14 § tredje och fjärde styckena torde dessutom hava varit avsett att den skattskyldige själv, om han icke anmält sig hos beskattningsnämnden, skulle vara utesluten från möjlighet att i besvärsväg vinna rättelse.

För ett sådant summariskt förfarande synas, efter kammarrättens åsikt, några giltiga skäl icke vara att åberopa. Fastmera lärer den nya beskattningens beskaffenhet i särskild grad motivera å ena sidan, att beskattningsmyndigheten här som eljest får fri och självständig prövningsrätt av alla på skattskyldigheten inverkande förhållanden, och å andra sidan, att den skattskyldige, i hithörande säkerligen ofta nog tvivelaktiga fall, icke hindras att göra sin rätt gällande. Då dessa syften torde kunna beaktas, utan att taxeringsarbetet som helhet sett förlänges, eller statens åtkomst av skattemedlen undanskjutes, kan någon praktisk invändning ej heller vara att befara mot ett bättre tillgodoseende av desamma.

Emellertid har kammarrätten funnit ändamålet kräva en omläggning av själva taxeringsförfarandet, bland annat däruti att taxeringsbestyret uppdrages åt en särskild nämnd, efter mönstret av värnskattenämnden organiserad som en delegation av prövningsnämnden. Kammarrätten har tänkt sig följande ordning för taxeringsförfarandet.

På sätt redan det remitterade förslaget innehåller, skall det åligga Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande att upprätta ett preliminärt förslag till taxering. Härvid har Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande att i ett vederbörligen fastställt formulär till krigskonjunkturskattelängd upptaga en var av de under året inom länet för inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade, som efter de i författningen givna reglerna kan komma i fråga till taxering för krigskonjunkturskatt. Av den sålunda upprättade längden göres för varje däri såsom skattskyldig upptagen person utdrag genom ifyllande av lämplig blankett. Detta utdrag, jämte underrättelse om tiden för krigskonjunkturskattenämndens sammanträde och om den skattskyldiges rätt att inom viss tid dessförinnan inkomma med erinringar mot den föreslagna taxeringen, låter Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande i rekommenderat brev översända till den skattskyldige i så god tid, att denne beredes rådrum för eventuell framställning. Kammarrätten har föreslagit vissa tidsbestämmelser härutinnan.

Då nämnden sammanträder, överlämnar Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande till densamma den förslagsvis upprättade skattelängden, de från skattskyldiga inkomna framställningar ävensom i övrigt erforderligt och tillgängligt material för taxeringen.

Nämnden skall i sitt bedömande av föreliggande omständigheter rörande viss taxering äga full frihet, vare sig den skattskyldige gjort egen framställning eller Eders Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag föreligger till synes obestridd.

Vidare har kammarrätten ansett billigheten kräva, att skattskyldigs uraktlåtenhet i fråga om framställning hos nämnden icke må hava annan påföljd än risken att sent inkommen framställning icke hinner bliva beaktad av nämnden. Skattskyldig synes således, oavsett om laga förfall visas, icke böra betagas rätten att i besvärsväg föra den talan, som förutsättes i regel kunna ske i nyssberörda ordning hos nämnden. Å andra sidan har det ansetts, att den underrättelse skattskyldig fått om Eders Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag, gör det obehövt att sedermera lämna särskilt meddelande för det fall, att skattskyldigs framställning icke av nämnden bifallits, eller att nämnden vid sin taxering frångått Eders Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag. Tillräckligt besked synes vederbörande skattskyldig få genom att särskild debetsedel i rekommenderat brev tillställs honom. För att säkerställa den skattskyldiges möjlighet till talan mot nämndens beslut har kammarrätten jämväl

funnit sig böra utsträcka tiden för besvärs anförande hos kammarrätten till utgången av mars månad nästpåföljande år.»

Det egentliga taxeringsarbetet kommer enligt förslaget att huvudsakligen vila på länsstyrelserna och taxeringens pålitlighet blir i högsta grad beroende av den noggrannhet, varmed för merinkomsters beräkning grundläggande uppgifter ur deklARATIONER och taxeringsbandlingar bliva rätt avskrivna i krigskonjunkturskattelängden, likasom av de verkställda sifferuträkningarnas tillförlitlighet. Det kan icke ifrågasättas, att skattenämnden skall hinna utförligt granska alla här ifrågasättande uppgifter och uträkningar. Men någon garanti mot att kronan blir lidande genom felräkningar o. d. vid det förberedande arbetet måste dock enligt min mening beredas. Sådan garanti kan lämpligast vinnas, om kammarrättens revisionsavdelning ålägges att granska Konungens befallningshavandes taxeringsförslag i dessa delar och har jag för vinnande av detta syfte föreslagit särskilda bestämmelser, inrymda i 27 § av författningsförslaget.

Uppbörden av skatten synes mig böra i regel ske i samband med den allmänna kronouppbörden på hösten samma år taxeringen äger rum.

Då skatten är avsedd att upptagas såsom inkomst i 1916 års riksstat, synes densamma till den del, som redan under innevarande år debiteras, böra i räkenskaperna för samma år redovisas allenast såsom förskott.

Emot denna anordning har statskontoret för sin del icke haft något att erinra.

De kostnader, som erfordras för det förberedande arbetet med taxeringen ävensom övriga av taxeringsarbetet föranledda kostnader torde böra ersättas efter grunder, som gälla för den allmänna taxeringen. Ifrågasättande ersättningsbelopp synas därför lämpligen böra utgå av anslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet.

Att lämna någon specialmotivering till särskilda stadganden i förslaget torde ej vara nödigt, helst de föreslagna bestämmelserna i icke här ovan berörda delar väsentligen äro sådana, som ansluta sig till föreskrifterna angående det normala taxeringsförfarandet.

Den omläggning av det ursprungliga förslaget, som påkallats av de utav kammarrätten föreslagna ändringar i här ovan berörda och andra mindre väsentliga eller rent formella avseenden, har föranlett kammarrätten att utarbета ett på grundval av det remitterade förslaget i åtskilliga avseenden omredigerat författningsförslag i ämnet.

Det av kammarrätten således överlämnade förslaget har jag, efter vidtagande däri av de av mig förordade ändringarna och vissa mindre jämkningar av övervägande formell art, ansett kunna läggas till grund för proposition i ämnet.

*Utbytet av
krigskonjunktur-
skatten.*

Det är uppenbarligen icke möjligt att angiva några detaljerade siffror rörande omfattningen av den verksamhet, som det nu ifrågasättes att beskatta. Följaktligen är det ock synnerligen vanskligt att verkställa några exakta beräkningar ifråga om resultatet av en beskattning av de extraordinära vinsterna; och man måste i förevarande avseende nöja sig med rena sannolikhetsberäkningar. Emellertid hava de undersökningar, jag verkställt, givit stöd för det antagandet, att sammanlagda beloppet av de krigskonjunkturvinster, som i vårt land intjänas, säkerligen icke understiger 50,000,000 kronor utan med större sannolikhet uppgår till en väsentligt högre summa. Ett belopp av 80,000,000 kronor torde ingalunda vara uteslutet. Men hänsyn till dels den av mig förordade anordningen av krigskonjunkturskatten, varigenom en del, huvudsakligen smärre krigskonjunkturvinster, skulle undantagas från beskattning, dels ock den omständigheten, att själva taxeringsresultatet är svårberäkneligt, torde försiktigheten bjuda att beräkna det belopp, som kommer att bliva föremål för verklig effektiv beskattning, rätt nära den nyss angivna minimisumman. I anslutning härtill och med iakttagande av den av mig föreslagna skattesatsen av tolv procent har jag trots mig kunna uppskatta utbytet av krigskonjunkturskatten för båda beskattningsåren 1914 och 1915 till sammanlagt 7,200,000 kronor.

*Dispositionen
av skatte-
medlen.*

Rörande dispositionen av sistnämnda belopp torde jag få anföra följande.

Till en början torde här ifrågavarande skattemedel böra avses till motvägande av den förut omförmälda minskningen å 2,650,000 kronor, som uppkommit å inkomstsidan i budgetförslaget för år 1916 genom uppskjutandet av de tilltänkta särskilda åtgärderna för uttagandet av större statsinkomster från telefonverksamheten.

Vidare erfordras ett belopp, som torde kunna beräknas till 1,200,000 kronor, för att täcka räntorna å den ökade upplåning för produktiva ändamål, som Kungl. Maj:t sedan statsverkspropositionens framläggande föreslagit riksdagen att besluta. Jag erinrar i avseende härå om de äskade anslagen av lånemedel till tobaksmonopolets införande å 20,200,000 kronor, till anskaffande av rullande materiel för statens järnvägar å

2,500,000 kronor och till järnvägsbyggnaderna vid Torne älv å 1,000,000 kronor. På grund härav torde det i statsverkspropositionen upptagna förslagsanslaget till betalning av räntor å statsskulden m. m. böra höjas från 32,377,200 kronor till 33,577,200 kronor.

Vad som återstår av krigskonjunkturskattemedlen, sedan nu angivna belopp å 2,650,000 kronor och 1,200,000 kronor frändragits, eller, enligt min beräkning av skattens avkastning, 3,350,000 kronor anser jag böra tillföras statsverkets värnskattefond. Enligt vad cheferna för lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen meddelat mig, hava nämligen på grund av nu rådande extraordinära förhållanden prisen stigit å en del av den materiel, som enligt redan fattade beslut skall anskaffas för värnskattemedel; och det synes mig då vara riktigt, att för mötande av denna prisstegring användas just de skattemedel, som äro avsedda att utgå från vinster, som av kriget vållad prisstegring tillfört de enskilda. Jag har sålunda för avsikt att föreslå, att statsverkets inkomster av krigskonjunkturskatten skola till den del, varmed de överskjuta en summa av 3,850,000 kronor, tillföras värnskattefonden.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst förslaget till förordning om krigskonjunkturskatt, sådant det lydde i sin slutliga avfattning, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i särskilda propositioner föreslå riksdagen att

1:o antaga det upplästa förslaget; samt

2:o *dels*, under förutsättning av bifall till vad under 1:o här ovan hemställts, besluta,

a) att å inkomstsidan i 1916 års riksstat skall omedelbart efter bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter uppföras under titeln »krigskonjunkturskatt, *bevillning*», ett belopp av 7,200,000 kronor; samt

b) att statsverkets inkomster av krigskonjunkturskatten skola till den del, varmed de överskjuta en summa av 3,850,000 kronor, tillföras statsverkets värnskattefond; ävensom i sammanhang därmed till förstärkande av nyssnämnda fond å 1916 års riksstat anvisa ett förslagsanslag, att utgå av krigskonjunkturskattemedel, å kronor 3,350,000;

dels besluta, att i 1916 års riksstat skola, i stället för vad i innevarande års statsverksproposition i sådant avseende föreslagits,

a) stämpelmedlen beräknas till ett belopp av ... kronor 19,000,000; samt

b) uppgifterna å inkomstsidan för telegrafverket upptagas sålunda:

inkomster	kronor	20,500,000
driftkostnader.....	»	13,830,000
överskott	»	6,670,000;
<i>dels ock</i> för betalning av räntor å statskulden m. m. för år 1916		
anvisa, utöver det i innevarande års statsverksproposition såsom för-		
slagsanslag upptagna beloppet å	kronor	32,377,200,
ytterligare ett belopp å	»	1,200,000
eller ett förslagsanslag å tillhopa	»	33,577,200.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamö-
ter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen
förordna, att till riksdagen skulle avlätas propositioner
i ärendet av den lydelse, bilagorna litt. . . . och
litt. . . . till detta protokoll utvisa.

Ur protokollet:
Gunnar Schumacher.